

І. В. Старов

Організаційно-економічні механізми управління реструктуризацією аграрних підприємств в умовах інтеграційних процесів

Обґрунтовано необхідність використання організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією аграрних підприємств для підвищення їхньої конкурентоспроможності та адаптивності в умовах інтеграційних процесів. Охарактеризовано основні підходи до трактування реструктуризації, такі як економічний, організаційний, стратегічний, фінансовий, соціальний, технологічний та інтеграційний, які дають змогу здійснити глибоку трансформацію управлінських і виробничих процесів. Запропоновано практичні механізми, включно з оптимізацією виробничих процесів, автоматизацією, реструктуризацією фінансового управління та інтеграцією в агропромислові кластери, які сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів і зниженню витрат. Проаналізовано досвід зарубіжних і вітчизняних дослідників щодо трансформаційних процесів в економіці, зокрема в аграрному секторі, що підтверджує важливість розроблення стратегії комплексної реструктуризації для забезпечення сталого розвитку підприємств.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, реструктуризація, організаційно-економічні механізми, конкурентоспроможність, інтеграційні процеси, оптимізація ресурсів, фінансовий менеджмент, агропромислові кластери, ефективність виробництва, мотивація працівників.

Постановка проблеми. Сучасний аграрний сектор економіки відіграє ключову роль у забезпеченні як продовольчої безпеки країни, так і стабільного економічного зростання та регіонального розвитку. Проте постійні зміни ринкового середовища, глобалізація та інтеграційні процеси вимагають від сільськогосподарських підприємств адаптації та підвищення конкурентоспроможності. Одним з головних викликів для таких підприємств є необхідність проведення реструктуризації, яка передбачає оптимізацію внутрішніх процесів, ефективне управління ресурсами та зміцнення позицій на ринку. У такому контексті надзвичайного значення набуває дослідження організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією.

Аналіз останніх досліджень. Слід зазначити, що основою для трансформацій в економіці є наукові здобутки відомих науковців, серед яких: А. О. Гуторов, С. О. Корецька, Г. Т. Костромін, І. В. Гончарук, А. Г. Мазур, Ю. О. Головчук, Ю. В. Довгань, В. С. Ченаш, Є. А. Кобець, М. С. Редько, К. В. Мазур, Я. В. Гонтарук, А. І. Белова, О. І. Винокурова [1-12] та ін. Їхні праці є вагомими, однак питання теоретико-методологічного та прикладного характеру, що стосуються управління реструктуризацією підприємств агропромислового комплексу (АПК), ще недостатньо вивчені. Також є потреба в суттєвому покращенні організаційних, економічних, фінансових та адміністративних механізмів, що використовуються для проведення системних змін в АПК, а також у визначенні пріоритетних напрямів і стратегій його розвитку в майбутньому.

Метою статті є дослідження та обґрунтування організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією аграрних підприємств в умовах інтеграційних процесів, а також визначення ключових етапів і підходів до проведення реструктуризації для підвищення ефективності функціонування підприємств, конкурентоспроможності їх і стійкості в сучасному ринковому середовищі.

Основні результати дослідження. В умовах сьогоденного розвитку економіки агропромисловий комплекс відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни та сталого економічного зростання. Інтеграційні процеси, що охоплюють аграрний сектор, створюють нові можливості для розвитку підприємств, але також вимагають адаптації та ефективного управління їхньою

© *І. В. Старов*, 2024.

діяльністю. Реструктуризація аграрних підприємств є необхідною умовою підвищення їхньої конкурентоспроможності та забезпечення адаптивності до змін ринкового середовища. Управління процесом реструктуризації вимагає застосування організаційно-економічних механізмів, спрямованих на оптимізацію виробничих і управлінських процесів. Одним з ключових викликів є гармонізація внутрішніх змін з вимогами зовнішнього середовища, особливо в контексті інтеграційних процесів. Інтеграція аграрних підприємств у великі агропромислові структури створює як нові можливості для розширення ринків збуту, так і ризики втрати управлінської гнучкості. Вивчення організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією є актуальним з огляду на необхідність оптимізації структури та підвищення ефективності підприємств. Це передбачає розроблення нових підходів до управління ресурсами, технологічного оновлення та покращення координації між виробничими та управлінськими ланками [1, с. 237; 2, с. 12].

Такі підходи можуть бути реалізовані завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій і підвищення рівня інноваційної активності. Успішна реструктуризація аграрних підприємств є важливою передумовою для їхнього сталого розвитку в умовах інтеграційних процесів, що сприятиме зміцненню конкурентних позицій на національному та міжнародному рівнях.

Підходи до трактування реструктуризації аграрних підприємств відрізняються залежно від теоретичних і практичних підходів до управління підприємствами, а також від специфіки функціонування таких підприємств. Основні підходи до трактування реструктуризації можна згрупувати за кількома напрямками (рис. 1).

1. Економічний підхід. Реструктуризація трактується як економічно обґрунтовані зміни у структурі підприємства для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності. Це охоплює оптимізацію фінансових потоків, зниження витрат і підвищення прибутковості, а реструктуризація має економічну мотивацію і спрямована на покращення фінансових показників підприємства шляхом вдосконалення управління ресурсами.

2. Організаційний підхід. Цей підхід передбачає перегляд і зміну організаційної структури підприємства для оптимізації управлінських і виробничих процесів. Реструктуризація за організаційним підходом трактується як реорганізація внутрішніх підрозділів, спрощення або ускладнення організаційної структури залежно від потреб, а також підвищення рівня координації між різними відділами

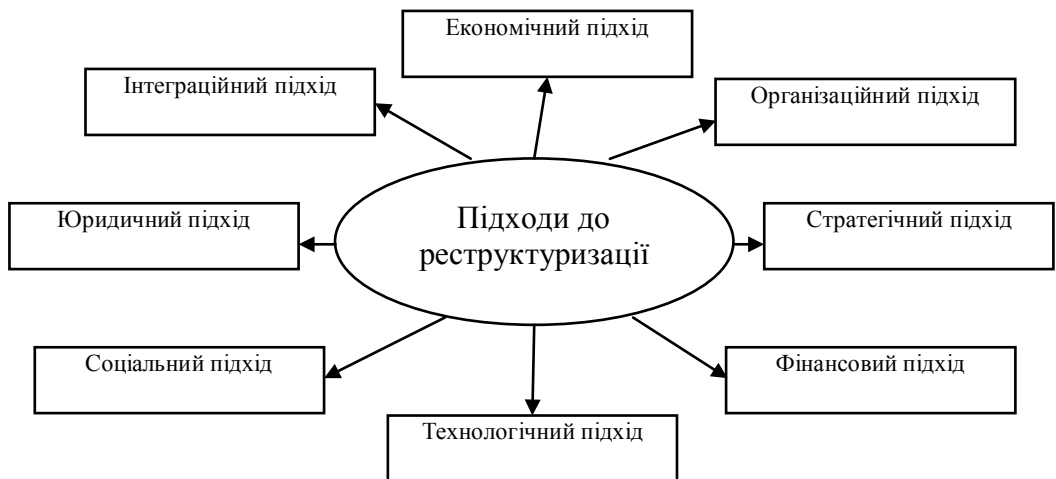

Рис. 1. Підходи до реструктуризації

Джерело: розроблено автором.

підприємства. Організаційні зміни спрямовані на підвищення управлінської ефективності [4, с. 55].

3. Стратегічний підхід. За стратегічним підходом реструктуризація є частиною загальної стратегії розвитку підприємства. Вона розглядається як інструмент досягнення довгострокових цілей, таких як розширення ринкової частки, вихід на нові ринки, вертикальна чи горизонтальна інтеграція. Стратегічна реструктуризація може передбачати не лише зміни у внутрішній організації, але й придбання нових активів, злиття чи розподіл підприємств.

4. Фінансовий підхід. Фінансовий підхід до реструктуризації передбачає оптимізацію фінансових ресурсів підприємства, реструктуризацію заборгованості, залучення нових інвестицій, реорганізацію активів і пасивів. Мета полягає в забезпеченні фінансової стійкості підприємства та покращенні його платоспроможності. Часто фінансова реструктуризація проводиться в кризовій ситуації для уникнення банкрутства або для стабілізації діяльності підприємства [5, с. 303].

5. Технологічний підхід. З огляду на цей підхід реструктуризація передбачає модернізацію виробничих процесів і впровадження нових технологій. Це може охоплювати автоматизацію, впровадження інноваційних рішень у виробництві, зниження енерговитрат та оптимізацію виробничих потужностей. Технологічна реструктуризація спрямована на підвищення продуктивності та якості продукції.

6. Соціальний підхід. Соціальний підхід до реструктуризації акцентує на змінах у кадровій політиці підприємства, адаптації персоналу до нових умов, підвищенні кваліфікації працівників, створенні нових робочих місць або скороченні персоналу. Отже, реструктуризація спрямована на підвищення соціальної стабільності на підприємстві та забезпечення ефективного управління людськими ресурсами.

7. Юридичний підхід. Юридичний аспект реструктуризації полягає в зміні правової форми підприємства, зміні структури власності, реорганізації шляхом злиття, поглинання або розподілу компаній. Також цей підхід передбачає перегляд юридичних угод і контрактів для оптимізації правової бази функціонування підприємства.

8. Інтеграційний підхід. Цей підхід передбачає інтеграцію аграрних підприємств в агропромислові об'єднання або кластери. Реструктуризація спрямована на досягнення більш тісної координації з іншими підприємствами або секторами економіки, що дає змогу підвищити ефективність через кооперацію і зниження витрат. Інтеграційні процеси сприяють формуванню нових форм співпраці, спільного управління та спільних інвестицій [6, с. 134].

Реструктуризація аграрних підприємств – це процес трансформації їхньої організаційної структури, управлінських підходів, виробничих і фінансових процесів для підвищення ефективності діяльності та зміцнення конкурентоспроможності. Вона може охоплювати реорганізацію виробничих процесів, оновлення управлінських систем, впровадження інноваційних технологій, а також зміну структури власності або ринкової стратегії підприємства [7-8].

Управління реструктуризацією сільськогосподарських підприємств в умовах інтеграційних процесів є складним, але необхідним кроком для підвищення їхньої конкурентоспроможності та стійкості в сучасному ринковому середовищі. Ефективне використання організаційно-економічних механізмів дає змогу не тільки оптимізувати внутрішні процеси, але й забезпечити стабільне зростання та розвиток підприємств у довгостроковій перспективі. Інтеграційні процеси створюють нові можливості для співпраці та підвищення ефективності, але водночас вимагають гнучкого управлінського підходу, який дасть агропідприємствам змогу ефективно адаптуватися до змін.

Основними цілями реструктуризації є:

- підвищення продуктивності та економічної ефективності;
- адаптація до нових ринкових умов і змін у законодавстві;

- підвищення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках;
- залучення інвестицій та зміцнення фінансової стійкості.

Успішна реструктуризація залежить від застосування адекватних організаційно-економічних механізмів, які сприяють ефективному управлінню змінами на підприємстві.

Організаційно-економічні механізми реструктуризації містять сукупність інструментів, що спрямовані на координацію та оптимізацію діяльності підприємства в умовах змін. До них належать стратегічне планування, управління ресурсами, фінансове управління, інноваційне управління та кадрова політика.

1. Стратегічне планування. Ефективне управління реструктуризацією вимагає чіткого бачення майбутнього розвитку підприємства та передбачає аналізування поточного стану ринку, внутрішніх ресурсів і можливостей для зростання. Стратегічне планування забезпечує визначення головних напрямів змін, формулювання цілей і завдань реструктуризації.

2. Управління ресурсами. Реструктуризація аграрних підприємств передбачає раціоналізацію використання матеріальних, фінансових і людських ресурсів та охоплює оптимізацію виробничих процесів, мінімізацію витрат, підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції. Інтеграційні процеси сприяють збільшенню можливостей кооперації між підприємствами, що дає змогу ефективніше використовувати ресурси.

3. Фінансове управління. Для успішної реструктуризації необхідна стабільна фінансова основа, що забезпечує залучення інвестицій, рефінансування боргів і оптимізацію фінансових потоків. Реструктуризація фінансового управління повинна забезпечити підприємству можливість реалізації довгострокових інвестиційних програм і підтримання ліквідності.

4. Інноваційне управління. Надзвичайно важливою умовою успішної реструктуризації є впровадження інновацій у вигляді нових технологій виробництва, управлінських інструментів або маркетингових стратегій. Інновації дають аграрним підприємствам змогу адаптуватися до змін у ринковому середовищі, знижувати витрати та підвищувати якість продукції.

5. Кадрова політика. У процесі реструктуризації важливо правильно управляти кадровими ресурсами, забезпечуючи підвищення кваліфікації працівників та адаптацію до нових умов роботи. Важливим завданням є збереження мотивованих кадрів і залучення кваліфікованих фахівців, які можуть сприяти впровадженню змін.

Треба зауважити, що організаційно-економічні механізми управління реструктуризацією аграрних підприємств складаються з кількох важливих компонентів, кожен з яких забезпечує ефективне функціонування підприємства в умовах ринкових змін та інтеграційних процесів (рис. 2).

Управління реструктуризацією реалізується на таких етапах:

1. Аналізування та оцінювання поточного стану підприємства. На цьому етапі проводять глибокий аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Зокрема, оцінюють фінансовий стан, аналізують виробничі потужності та оцінюють організаційну структуру, ринкові позиції і конкурентоспроможність. Також аналізують зовнішні фактори, такі як ринкові тенденції, конкуренція, законодавчі та регуляторні зміни. На цьому етапі визначають слабкі місця і проблеми, які потребують вирішення.

2. Формування стратегії реструктуризації. Після проведення аналізу поточного стану формується стратегія реструктуризації, що враховує як короткострокові, так і довгострокові цілі підприємства. Стратегія може передбачати реорганізацію виробничих процесів, зміну бізнес-моделі, оновлення технологій або зміну структури управління. Також визначаються пріоритетні напрями реструктуризації та ресурси, необхідні для її реалізації.

3. Розроблення плану реструктуризації. На основі розробленої стратегії складають детальний план реструктуризації, в якому представлені конкретні

Рис. 2. Організаційно-економічні механізми управління реструктуризацією аграрних підприємств
Джерело: розроблено автором.

заходи з реорганізації, терміни виконання їх, розподіл відповідальності та необхідні ресурси. Важливо, щоб план був реалістичним і враховував можливі ризики та непередбачувані фактори.

4. Організація процесу управління змінами. Цей етап передбачає створення управлінської команди, відповідальної за реалізацію реструктуризації, а також формування механізмів контролю і моніторингу виконання плану. Для успішної реалізації змін потрібно забезпечити належну комунікацію всередині підприємства, а також сприяння з боку працівників і зацікавлених сторін. Це реалізується за допомогою навчання персоналу, підвищення його кваліфікації та адаптації до нових умов праці.

5. Фінансове забезпечення реструктуризації. Фінансове планування є дуже вагомим аспектом реалізації реструктуризації. На цьому етапі визначаються джерела фінансування (власні кошти, залучені інвестиції, кредити), проводиться оптимізація фінансових потоків і витрат, а також оцінюється доцільність інвестицій у нові проекти чи технології. Важливим є забезпечення фінансової стабільності підприємства на всіх етапах реструктуризації.

6. Впровадження змін. На цьому етапі здійснюється безпосередня реалізація заходів, передбачених планом реструктуризації, які можуть охоплювати реорганізацію виробничих потужностей, впровадження нових технологій, зміну системи управління, впровадження нових бізнес-процесів. Ефективна координація дій на цьому етапі забезпечує успішне виконання поставлених завдань.

7. Моніторинг та оцінювання результатів. Після впровадження змін необхідно постійно контролювати хід реалізації реструктуризації та оцінювати досягнуті результати. Це передбачає аналізування економічних показників (прибутковість, витрати, продуктивність), а також оцінювання ефективності

нових організаційних та управлінських рішень. У разі виявлення проблем або відхилень від плану в процес реструктуризації можуть бути внесені корективи.

8. Корегування стратегії та завершення реструктуризації. На основі результатів моніторингу та оцінювання ефективності змін проводиться остаточне корегування стратегії та завершення процесу реструктуризації. Можуть бути передбачені додаткові заходи для досягнення стійких результатів або зміцнення позицій підприємства на ринку. Після завершення реструктуризації підприємство має працювати в оновлених умовах, готове до подальшого розвитку та адаптації до нових викликів.

Приклади організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією аграрних підприємств у різних контекстах представлено на рис. 3. Організаційно-економічні механізми управління реструктуризацією аграрних підприємств можуть передбачати різні підходи, що залежить від конкретних потреб і проблем, з якими стикається підприємство. Один з прикладів таких механізмів – оптимізація виробничих процесів. Аграрне підприємство, яке спеціалізується на вирощуванні зернових культур, може зіткнутися з низькою продуктивністю та високими витратами. Для розв'язання проблеми приймається рішення про реструктуризацію виробництва, що передбачає впровадження автоматизованих систем управління із сенсорними системами моніторингу стану ґрунту та культур у режимі реального часу, оптимізацію використання техніки через закупівлю більш ефективного обладнання, а також скорочення витрат на добрива завдяки технологіям точного землеробства. Реалізація таких заходів дає змогу знизити витрати та підвищити рентабельність, слугуючи прикладом технологічної та організаційної реструктуризації.

Іншим підходом є реструктуризація фінансового управління, доцільна в ситуаціях, коли підприємство стикається з проблемами заборгованості та нестачі фінансів для нових проектів. У такому разі приймається рішення про реструктуризацію боргів, що передбачає проведення переговорів з кредиторами щодо пролонгації строків погашення та зниження відсоткових ставок, а також залучення нових інвестицій для розвитку виробництва. Застосування фінансових заходів дає змогу стабілізувати фінансовий стан підприємства, покращити ліквідність і створити основу для подальших інвестицій.

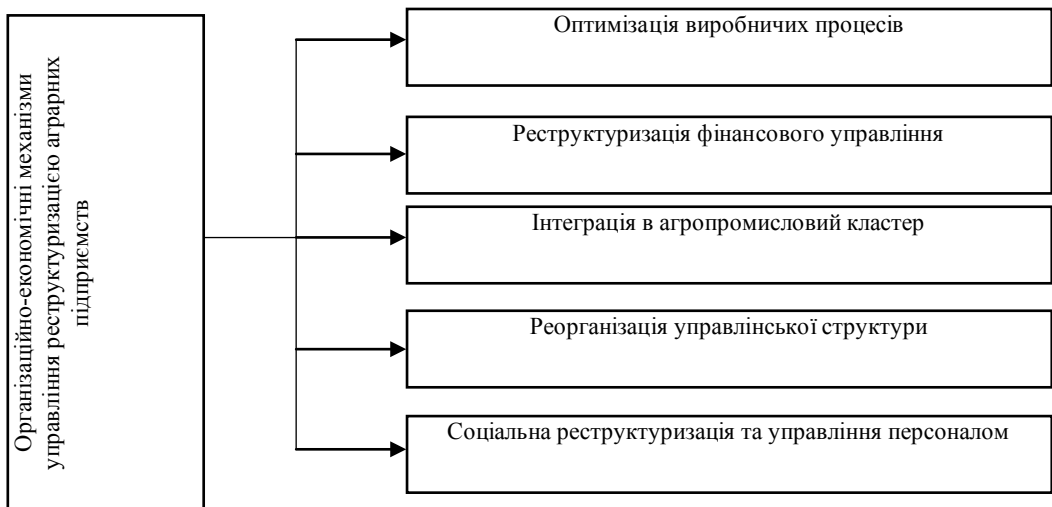

Рис. 3. Приклади організаційно-економічних механізмів управління реструктуризацією аграрних підприємств

Джерело: розроблено автором.

Інтеграція в агропромисловий кластер є ще одним прикладом ефективного механізму реструктуризації. Невеликі аграрні підприємства часто стикаються з високими витратами на логістику та обмеженими можливостями збуту продукції. Для вирішення цієї проблеми підприємство інтегрується в регіональний агропромисловий кластер, що передбачає кооперацію з переробними підприємствами, спільне використання логістичної інфраструктури та доступ до нових ринків збуту. Така інтеграція дає підприємству змогу знижувати витрати та розширювати ринкові можливості, забезпечуючи в такий спосіб інтеграційну реструктуризацію.

Реорганізація управлінської структури також відіграє важливу роль для підприємств з розгалуженою структурою і різними напрямками діяльності, такими як вирощування зернових, тваринництво та садівництво. Тоді може бути впроваджено розподіл відповідальності між окремими управлінськими командами для кожного напрямку діяльності, централізацію фінансового управління та автоматизацію управлінських процесів за допомогою ERP-системи. Реорганізація покращує прозорість управлінських рішень і підвищує ефективність контролю за виконанням планів.

Соціальна реструктуризація та управління персоналом також мають велике значення. В умовах високої плинності кадрів і низької мотивації працівників використовують нові схеми мотивації, програми навчання та підвищення кваліфікації для розвитку навичок працівників, а також інвестують у покращення умов праці. Такий підхід підвищує ефективність роботи персоналу, забезпечує стабільність кадрового складу та сприяє покращенню загальної атмосфери на підприємстві.

Наведені приклади демонструють різні підходи до організаційно-економічної реструктуризації аграрних підприємств, які спрямовані на покращення їхньої ефективності, фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Будь-який механізм може бути адаптований до конкретних умов підприємства залежно від його потреб і ринкових умов.

А. О. Гуртов [1], Г. Т. Костромін [3], А. Г. Мазур [5] та А. І. Белова [11] зауважують, що інтеграційні процеси в агропромисловому секторі створюють нові можливості для розвитку аграрних підприємств, зокрема через формування агропромислових кластерів, розвиток вертикальної інтеграції та розширення коопераційних зв'язків. Ці процеси сприяють підвищенню ефективності виробництва, зниженню витрат і посиленню інноваційної активності.

Водночас інтеграція може створювати виклики для управління реструктуризацією, оскільки вимагає від підприємств більшої гнучкості та здатності адаптуватися до вимог нових партнерів і змін ринку. Зокрема, інтеграція часто передбачає зміну бізнес-моделей, адаптацію управлінських структур і розширення ринків збуту, що вимагає перегляду стратегій управління підприємством.

Висновки. Організаційно-економічні механізми управління реструктуризацією аграрних підприємств є комплексним процесом, що охоплює здійснення аналізу, планування, фінансове забезпечення, управління змінами та постійний моніторинг. Кожен етап має свою специфіку та важливий для забезпечення ефективності реструктуризації, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та стійкості підприємства на ринку. Реструктуризація є необхідним інструментом для підвищення конкурентоспроможності підприємств, оптимізації ресурсів та адаптації до змін ринкового середовища. Запропоновано комплексний підхід, який охоплює економічні, організаційні, фінансові, соціальні та технологічні аспекти, а його застосування дає підприємствам змогу стійко розвиватися. Інтеграція аграрних підприємств в агропромислові кластери та кооперація з іншими учасниками ринку сприяють зниженню витрат і розширенню ринкових можливостей. Також підкреслено важливість соціальної складової, яка передбачає підвищення мотивації та кваліфікації

персоналу. Отже, комплексна реструктуризація аграрних підприємств дає змогу досягти високої ефективності та стійкості в сучасному динамічному ринковому середовищі. Запропоновані організаційно-економічні механізми можуть стати основою для розроблення стратегій довгострокового розвитку аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Гуторов А. О. *Розвиток інтеграційних відносин в аграрному секторі економіки*: монографія. Київ: ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2016. 484 с.
2. Корещька С. О. Економічний механізм розвитку агропромислової інтеграції. *Агросвіт*. 2012. № 7. С. 10-14.
3. Костромін Г. Т. Реструктуризація підприємств як необхідна умова забезпечення їх інвестиційної привабливості, життєдіяльності та конкурентоспроможності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. Ч. 1. С. 56-62
4. Гончарук І. В. Роль сільськогосподарських кооперативів у забезпеченні сталого розвитку сільських територій Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 8. С. 56-67.
5. Мазур А. Г. Методичні підходи до оцінки ефективності регулювання економічної діяльності в сфері АПК. *Трансформації економічного розвитку системи АПК регіону в ринкових умовах господарювання*. Вінниця: Меркьюрі Поділля, 2014. С. 300-306.
6. Головачук Ю. О., Довгань Ю. В. Маркетингові концепції організації бізнесу в управлінні інноваційно-інвестиційною діяльністю олійно-жирових підприємств харчової галузі. *Прычорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 50(1). С. 132-136. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.50-23>
7. Ченаш В. С. Економічні основи процесу реструктуризації підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 5. С. 55-61. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2013/No5/55-61.pdf>
8. Козець С. А. Економічна сутність інтеграції в аграрному виробництві. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2007. № 1. С. 146-149.
9. Редько М. С. Зміст та структура механізмів управління процесами реструктуризації аграрних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 6. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/94.pdf>
10. Мазур К. В., Гончарук Я. В. Реструктуризація як інструмент перепроєктування бізнес-процесів в агропромисловому виробництві. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 42(2). Pp. 30-37. URL: <https://sis-journal.com/wp-content/uploads/2020/07/Slovak-international-scientific-journal-%E2%84%9642-2020-VOL.2.pdf>
11. Белова А. І. Вплив реструктуризації на ефективність промислових підприємств в контексті регіонального розвитку *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2163>
12. Винокурова О. І. Місце реструктуризації в управлінні стратегічними перетвореннями на мікрорівні. *Розвиток підприємництва в Україні: теорія, методологія та практика*. Умань, 2017.

References

1. Hutorov, A. O. (2016). *Rozvytok intehratsiynykh vidnosyn v ahrarnomu sektori ekonomiky [Development of Integration Relations in the Agricultural Sector of the Economy]*. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Koretska, S. O. (2012). Ekonomichnyy mekhanizm rozvytku ahrupromyslovyi intehratsiyi [Economic Mechanism of Agro-Industrial Integration Development]. *Ahrosvit – Agrosvit*, 7, 10-14. [in Ukrainian].
3. Kostromin, H. T. (2012). Restrukuryzatsiya pidpryyemstv yak neobkhidna umova zabezpechennya yikh investytsiynoyi pryvablyvosti, zhyttyedyial'nosti ta konkurentospromozhnosti [Enterprise Restructuring as a Necessary Condition for Ensuring Investment Attractiveness, Viability, and Competitiveness]. In *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky [Scientific Works of Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences]*: Vol. 22(1) (pp. 56-62). [in Ukrainian].
4. Honcharuk, I. V. (2017). Rol' sil's'kohospodars'kykh kooperatyviv u zabezpechenni staloho rozvytku sil's'kykh terytoriy Vinnyts'koyi oblasti [The Role of Agricultural Cooperatives in Ensuring Sustainable Development of Rural Areas in Vinnytsia Region]. *Ekonomika, finansy, menezhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky – Economy, Finance, Management: Topical Issues of Science and Practical Activities*, 8, 56-67 [in Ukrainian].
5. Mazur, A. H. (2014). Metodychni pidkhody do otsinky efektyvnosti rehulyuvannya ekonomichnoyi diyal'nosti v sferi APK [Methodological Approaches to Evaluating the Effectiveness of Economic Regulation in the Agro-Industrial Complex]. In *Transformatsiyi ekonomichnoho rozvytku systemy APK rehionu v rynkovykh umovakh hospodaryuvannya [Transformations of the Economic Development of the Agro-Industrial Complex in the Region under Market Conditions]* (pp. 300-306). Vinnytsia: Mercury Podillia. [in Ukrainian].
6. Holovchuk, Yu. O., & Dovhan, Yu. V. (2020). Marketynhovi kontseptsiyi orhanizatsiyi biznesu v upravlinni innovatsiyno-investytsiynoyu diyal'nistyuly oliyno-zhyrovyykh pidpryyemstv kharchovoyi haluzi [Marketing Concepts of Business Organization in Managing Innovation and Investment Activities of Oil and Fat Enterprises in the Food Industry.]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, 50(1), 132-136. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.50-23> [in Ukrainian].

7. Chenash, V. S. (2013) Ekonomichni osnovy protsesu restrukturyzatsiyi pidpryyemstv [Economic Foundations of Enterprise Restructuring Processes]. *Ekonomika: realiyi chasu – Economics: Time Realities*, 5, 55-61. Retrieved from <https://economics.net.ua/files/archive/2013/No5/55-61.pdf> [in Ukrainian].
8. Kobets, Ye. A. (2007). Ekonomichna sutnist' intehratsiyi v ahrarnomu vyrobnytstvi [Economic Essence of Integration in Agricultural Production]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo – State and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 1, 146-149. [in Ukrainian].
9. Redko, M. S. (2015). Zmist ta struktura mekhanizmiv upravlinnya protsesamy restrukturyzatsiyi ahrarnykh pidpryyemstv [Table of contents and structure of mechanisms of management of restructuring of agrarian enterprises processes]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and National Problems of Economy*, 6. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/94.pdf> [in Ukrainian].
10. Mazur, K. V., & Hontaruk, Ya. V. (2020). Restrukturyzatsiya yak instrument pereproyektuvannya biznes-protseviv v ahropromyslovomu vyrobnytstvi [Restructuring as a tool of designing business processes in agricultural production]. *Slovak international scientific journal*, 42, 30-37. Retrieved from <https://sis-journal.com/wp-content/uploads/2020/07/Slovak-international-scientific-journal-%E2%84%9642-2020-VOL.2.pdf> [in Ukrainian].
11. Byelova, A. I. (2013). Vplyv restrukturyzatsiyi na efektyvnist' promyslovykh pidpryyemstv v konteksti rehional'noho rozvytku [Impact of Restructuring on the Efficiency of Industrial Enterprises in the Context of Regional Development]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 7. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2163> [in Ukrainian].
12. Vynokurova, O. I. (2017). Mistse restrukturyzatsiyi v upravlinni stratehichnymy peretvorennamy na mikrorivni [The Role of Restructuring in Managing Strategic Transformations at the Micro Level]. In *Rozvytok pidpryyemnytstva v Ukraini: teoriya, metodolohiya ta praktyka [Entrepreneurship Development in Ukraine: Theory, Methodology, and Practice]*. Uman. [in Ukrainian].

Starov I. V. Organizational and economic mechanisms for managing the restructuring of agricultural enterprises under integration processes conditions.

The article substantiates the necessity of employing organizational and economic mechanisms for managing the restructuring of agricultural enterprises to enhance their competitiveness and adaptability amidst integration processes. The increasing importance of the agricultural sector for the national economy and food security has highlighted the need for agribusinesses to adapt and strengthen their market positions through effective restructuring strategies. This study characterizes key approaches to restructuring, including economic, organizational, strategic, financial, social, technological, and integrative perspectives. Each offers distinct benefits in transforming managerial and production processes. The economic approach, for example, emphasizes cost reduction and improved profitability through more efficient resource management. The article proposes practical mechanisms such as optimizing production processes, automating systems, restructuring financial management, and integrating agricultural enterprises into regional agro-industrial clusters. Examples of production optimization include implementing advanced monitoring systems, employing automation for precise land and crop monitoring, and using precision agriculture technologies to reduce costs related to fertilizers and pesticides. Such technological and organizational restructuring helps enterprises to reduce production costs and increase profitability. The financial restructuring approach is equally critical for addressing limited financial resources and outstanding debts. Strategies within this framework include negotiating with creditors to extend repayment terms, reducing interest rates, and preparing investment projects to attract strategic investors. The proposed framework encourages agricultural enterprises to utilize modern information technologies, innovative financial strategies, and cooperative models, thereby fostering a more robust and adaptive organizational structure capable of responding effectively to external and internal pressures.

Keywords: agricultural enterprises, restructuring, organizational and economic mechanisms, competitiveness, integration processes, resource optimization, financial management, agro-industrial clusters, production efficiency, employee motivation.

Старов Ілля Володимирович – науковий співробітник відділу економіки, менеджменту та трансферу інновацій у тваринництві Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України (e-mail:starovil@proton.me, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5454-5921>).

Starov Ilyia Volodymyrovych – Researcher of the Department of economics, management and transfer of innovations in livestock farming of the Institute of Livestock Farming of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine.

Надійшло 15.08.2024 р.